

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Irena LIPOWICZ

RPO-648001-X/10/TG

00-090 Warszawa Tel. centr. 22 551 77 00
Al. Solidarności 77 Fax 22 827 64 53

Warszawa, dnia 7 września 2010 r.

Pani
Ewa KOPACZ

Minister Zdrowia

Uprzejmie informuję Panią Minister, że w dniu 30 czerwca 2010 r., skierowane zostało wystąpienie do Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia, dotyczące terminu ważności Europejskiej Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego, wydawanej osobom podlegającym obowiązkowemu ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu prawa do renty socjalnej przyznanej na stałe.

Zgodnie z § 1 zarządzenia Nr 100/2005 Prezesa NFZ w sprawie określania terminów ważności Europejskiej Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego (...), karta ta wydawana jest na okres obowiązywania uprawnień ubezpieczonego do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, nie dłużej jednak niż na okres 5 lat. W praktyce karta taka wydawana jest na okres pięcioletni osobom uprawnionym do świadczeń emerytalno-rentowych z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i odrębnych systemów emerytalno-rentowych. Inaczej traktowane są natomiast osoby uprawnione do renty socjalnej, którym kartę wydaje się z trzymiesięcznym terminem ważności. We wskazanym wystąpieniu zwrócono się więc o wyjaśnienia oraz stanowisko w kwestii możliwości zmiany powyższej praktyki.

Prezes Narodowego Funduszu Zdrowia zajął negatywne stanowisko w przedmiotowej sprawie uznając, że „maksymalny okres na jaki karta EKUZ może zostać wydana przez Oddział Wojewódzki NFZ osobie uzyskującej rentę socjalną

będzie wynosił 3 miesiące" (kopia odpowiedzi w załączeniu). Stanowisko to budzić może wątpliwości.

Należy podnieść, że stosownie do przepisów art. 4 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (Dz. U. Nr 135 poz. 1268 ze zm.), renta ta przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało przed ukończeniem osiemnastego roku życia, albo w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej przed ukończeniem dwudziestego piątego roku życia, albo też w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej. Osoba spełniająca powyższe warunki, ma prawo do renty socjalnej stałej, jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest trwała, lub do renty socjalnej okresowej, jeżeli całkowita niezdolność do pracy jest okresowa. Renta socjalna ma więc charakter świadczenia zabezpieczającego w sytuacji, gdy powstanie całkowitej niezdolności do pracy przed wejściem na rynek pracy, uniemożliwiło nabycie uprawnień do świadczeń z systemu ubezpieczenia społecznego.

Przy oczywistych różnicach między rentą socjalną i rentą przyznawaną na podstawie przepisów ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jedn. Dz. U. z 2009 r. Nr 162 poz. 1227 ze zm.), identyczny jest cel społeczny obydwu świadczeń - zapewnienie środków do życia osobie, która utraciła zdolność do wykonywania pracy. Bardzo zbliżony jest też tryb ustalania prawa do świadczenia i jego wypłacania, wydawanie decyzji w sprawach tych świadczeń oraz wypłacanie ich pozostaje w kompetencjach właściwego miejscowo organu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Podobnie jak w wypadku świadczeń emerytalno-rentowych, wydanie decyzji o jej przyznaniu następuje na wniosek osoby zainteresowanej i jest poprzedzone postępowaniem administracyjnym, w toku którego ustalane jest spełnienie ściśle określonych kryteriów. Wbrew pogładowi wyrażonemu przez Prezesa NFZ, renta socjalna nie ma więc charakteru uznaniowego.

Także treść art. 66 ust. 1 pkt 16 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jedn. Dz. U. z 2008 r. Nr 164 poz. 1027 ze zm.), zdaje się potwierdzać daleko idące podobieństwo renty socjalnej i świadczeń rentowych z Funduszu Ubezpieczeń

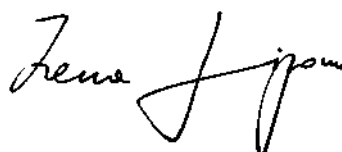
3

Społecznych i odrębnych systemów emerytalno-rentowych. Objęcie z mocy tego przepisu obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego osób pobierających rentę, odnosi się bowiem zarówno do renty socjalnej, jak i innych świadczeń rentowych. Obowiązek ten w obydwu przypadkach powstaje od dnia, od którego przysługuje wypłata świadczenia, i wygasa z dniem zaprzestania jego pobierania (vide art. 72 ust. 1 ustawy). Podobnie, stosownie do art. 75 ust. 1 ustawy, identyczne zasady dotyczą zgłaszania osób pobierających oba rodzaje renty do ubezpieczenia zdrowotnego oraz informowania o zmianach dotyczących tego obowiązku, czyli także o jego wygaśnięciu.

Jako uzasadnienie zacytowanego wyżej stanowiska Prezesa NFZ, dotyczącego maksymalnie trzymiesięcznego okresu ważności Europejskiej Karty Ubezpieczenia zdrowotnego, powołano fragment art. 25 ust. 3b ustawy o rencie socjalnej, „prawo do świadczeń z ubezpieczenia zdrowotnego osób pobierających rentę socjalną wygasa po upływie 90 dni od dnia ustania ubezpieczenia zdrowotnego w Funduszu.” Uzasadnienie to budzi zasadnicze wątpliwości z dwóch niezależnych przyczyn. Po pierwsze, powołany przepis ma charakter normy przejściowej, wprowadzającej do art. 15 ustawy dnia 23 stycznia 2003 r. o powszechnym ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia (Dz. U. Nr 45 poz. 391 ze zm.) nową jednostkę redakcyjną- ust. 1a. Jednakże zmieniana ustawa utraciła moc z dniem 1 października 2004 r., wobec czego powołany przepis, od tej daty także pozostaje poza obiegiem prawnym. Po drugie natomiast, stanowisko oparte zostało jedynie o fragmentarycznie powołany przepis, przez co wypaczona została jego treść. Obecnie przedmiotowa regulacja zamieszczona jest w art. 72 ust. 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (tekst jedn. Dz. U. z 2008 r. Nr 164 poz. 1027 ze zm.). W pełnym brzmieniu statuuje ona wyjątek od zasady określonej w art. 67 ust. 4 ustawy, że prawo do świadczeń z ubezpieczenia zdrowotnego ustaje po trzydziestu dniach od daty wygaśnięcia obowiązku tego ubezpieczenia, poprzez przedłużenie terminu ustania prawa do świadczeń do dziewięćdziesięciu dni w wypadku, gdy zawieszenie prawa do renty socjalnej nastąpiło z przyczyn określonych w art. 10 ust. 5 ustawy o rencie socjalnej, czyli w razie osiągnięcia przychodu innego niż z tytułu działalności podlegającej obowiązkowi ubezpieczenia społecznego.

W omawianej sprawie doszło więc do sytuacji, w której praktyka stosowania wobec grupy osób podlegających obowiązkowi ubezpieczenia zdrowotnego ograniczeń dotyczących okresu ważności EKUZ, w stosunku do praktyki przyjętej wobec innych podmiotów podobnych, wyprowadzana jest z rozwiązań prawnych określających preferencje dla tej grupy. Konstrukcja taka trudna jest do racjonalnego skomentowania.

Zwracam się więc do Pani Minister, na podstawie art. 16 ust. 1 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. Dz. U. z 2001 r. Nr 14 poz. 147 ze zm.), z uprzejmą prośbą o rozważenie możliwości interwencji, mającej na celu zaprzestanie dyskryminacyjnej praktyki wobec osób pobierających rentę socjalną przyznaną na stałe, w zakresie terminu ważności wydawanej Europejskiej Karty Ubezpieczenia Zdrowotnego.

Załącznik 1.